

MAGYAR SIKETNÉMA-OKTATÁS

A „SIKETNÉMA-INTÉZETI TANÁROK ORSZ. EGYESÜLETÉNEK“ HIVATALOS LAPJA.

Megjelenik minden hó elsején.
Előfizetési díja egy évre 100 K.,
nem tagoknak 120 K.

Szerkeszti: Dr. Bárczi Gusztáv.

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, Hiszek egy isteni örök igazságban
Hiszek Magyarország feltámadásában. Amen.

TARTALOM. Közgyűlési hangulatok. — Siketnéma-oktatás Oroszországban. — Titkári hírek. — Status.

Közgyűlési hangulatok.

Ujra együtt volt a kis család apraja-nagyja. Sajnos még mindég nem voltunk együtt mindnyájan. Kolozsvár, Pozsony és a többiek mind hiányoztak. De hiányoztak sokan, akik ott is lehettek volna . . . Helyettök vendégeink-voltak, kik testvéreinkké válltak. Vendégekként jöttek a vakok tanárai, s mint egymásra talált két testvér szorított kezet a siketek és a vakok tanári kara. Szeretem látni, ha a magyar érti egymást; örömkönnny szökött szemembe, mikor hallom a Herodeket megértő Borbélyt és soh'sem fogom elfelejteni Herodeket, ki férfiasan kitárta szívét, lelkét és keresetlen szavakkal hangoztatta azokat a kívánságokat és törekvéseket, melyek a Siketnéma Intézeti Tanárok Országos Egyesületének évtizedes programját képezik. Összefogtunk. Kezet szorítottunk férfiasan. A kitűzött célért többen, jobban, szerényebben, de annál biztosabban nem foghattak volna össze. Legyen áldás ez okos megértésen; fakadjon öröm örömünkből azoknak, kiktől a sors *sokat*, de *nem mindent* elrabolt. Nem fogtok négyes fogaton járni és emeletes házakra szert tenni, nem is kaptok érte magas pozíciót, mert célotok nem üzlet, hanem emberszeretet: a szegény ember szeretete. S most, hogy készen van az istenes tett, ne fogjuk az ekét puha kézzel, hanem acélos marokkal, szántsuk meg az „ugart“ mélyen, televény földbe fog hullani a mag, melynek gyümölcséért áldást kérő ima száll az ég Urához a vakok ajakáról s a némák ragyogó szeméből. Kísérje munkátokat áldás és békesség; neveteket beírtatok aranybetűkkel az égi nagy könyvbe, kik félre tudtatok tenni sok-sok mindent azért, mert önmagatoknál jobban szeretitek az utcára kilökött vakot s a bolygó siketet.

Budapest, 1922. július hava.

Siketnéma-oktatás Oroszországban.

Altalunk eddig nem eléggé ismert Oroszországot, az ott eltöltött kényszertartózkodásunk alatt sokan és sok irányban megismertük. Szakmám, a siketnémák oktatásának megismerésére terelte figyelmemet és kötelességemnek tartom tapasztalataimat közölni. A régi cári birodalomban 60 siketnéma-intézet volt. Kezdetben ez intézetekben a francia módszer uralkodott, az utolsó két évtizedben a német iskola diadalmaskodott. Az első intézetet *I. Pál cár felesége* alapította 1810-ben *Péterváron*, 1810—1860 ig három nagyobb intézet létesült: *varsói* 1817-ben, ezt Falkovszky hitoktató alapította, melyhez I. Sándor cár 18.000 rubellel járult; *rigai* 1840, melyet egy ottani „irodalmi egylet“ alapított és a *moszkvai* 1860 ezt Ivan Arnold siket, nagy vagyona feláldozásával létesítette. Ezekben kívül magánintézetek nyíltak. Mindenki úgy és azt tanított, amit akart. 1897-ben megjelenik az orosz siketnémák Cházár-ja: Mörder Iván személyében, ki ekkor lett a „Siketnémák Gyámolító Egyesület“ elnöke. Ez az egyesület kitűnő társadalmi összeköttetések révén sok pénzhez jutott és sok új intézetet létesített, de egységesíteni nem tudta őket s így ott igen sok típusú intézettel találkozunk. Az 1887-iki első általános orosz népszámlálás adatai szerint 160.000 skn. volt a birodalomban, kik közül 40.000 tanköteles korú találtatott. Legnagyobb intézetük a háború előtt a *murzinkai* (Pétervár közelében) volt, 250 növendékkel. Ez az intézet pavillonrendszerű, mezőgazdaságra és faipari továbbképzőre beállítva, 200-on fölüli növendéklétszámmal dolgoznak a *moszkvai városi*, *alexandrovszki*, a *varsói*, a *pétervári cári*. A többi intézet növendéklétszáma 100-on alul van. Tehát oktatásban részesül 6000—7000 skn. gyermek, iskolázatlanul marad több mint 30.000.

Állami intézet a forradalmak előtt nem volt s ez magyarázza meg, hogy egyik-másik intézet majd megfulladt a jólétbe, a másik intézetben pedig alig tudtak mozogni az anyagi gondoktól. A pétervári cári intézetben egy gyermek neveltetésére évi 2000 K (1910!) jutott, a charchoviban pedig évi 121 K volt az évi előirányzat.

Ezidőszerint minden intézet állami. Rauch 1910. évi kimutatása szerint 39 intézetben orosz volt a tanítási nyelv, 5-ben német, 3-ban eszt, 2-ben lett, 1-ben finn, a varsóban pedig orosz és lengyel volt a tanítási nyelv. A 30 milliónyi ukránnak és a 10 millió tatárnak nincs intézete.

A forradalmak minden számottevő nemzetiségnek juttattak intézetet.

A képzési idő 8—9 év, 55% internátusos, 40% vegyes, 5% externatusos neveléssel. Külön siketnéma óvóik vannak 3 intézetben (Pétervár, Moszkva, Alexandrovszk). 1912 az előbbi 3 intézetben a tehetség szerinti elválasztás is megtörtént. Felnőtt siketnémák képzésére szolgál a charchovi „iskola-tanya“, ahol 140 hold áll az intézet bemunkálása alatt.

Jevpatóriában létesítették a „siketnémák szanatóriumát“, ahol 50 férőhely van, s bármely orosz intézet ide küldheti üdülésre szoruló betegeit. Továbbképzés 1—2 intézetben esti tanfolyamokkal oldatott meg.

Módszerük: *német*, az *articulatiós anyag 2 évre osztott*, beszéd-készség, beszéd-tudás olyan, mint nálunk. — Egységes tantervük ma sincs.

(Vége köv.)

Titkári hírek.

Tanáregyesületünk f. évi július hó 2-án d. e. 9 órakor tartotta választmányi gyűlését Vácon.

A választmány a jelentéseket tudomásul vette, az igazoló-bizottság jelentését, amely szerint Rédiger Károlyt meghallgatása után igazoltnak tekinti, elfogadta. A Németh László-féle ösztöndíjalapítvány kamattjévedelme néhai Együd Lajos igazgató Béla nevű harmadik gimnáziumba járó árvájának ítélte oda a választmány. A vakok tanárai, akik még nem voltak egyesületünk tagjai, számszerint 16-an beléptek egye-

sületünkbe. A XIX. rendes évi közgyűlés ugyancsak július 2-án d. e. 11 órakor vette kezdetét.

Az elnöki megnyitót egész terjedelmében jegyzőkönyvbe való iktatásra méltatta a közgyűlés. A titkári és évi zárszámadásról szóló jelentést tudomásul vették. Ezek után a közgyűlés a következő napra halasztatott el.

Vasárnap délután a helyi bizottság gondoskodása folytán megtekinthettük a mintaszerű váci fegyházat és kultúrfőlényünk tudatában megerősödhettünk.

Július 3-án 9 órakor vette kezdetét a folytatólagos közgyűlés. Tudomásul vette a szerkesztői jelentést és ezzel egybehangzólag a jövő évi költségvetést, amely szerint a mindinkább fokozódó drágaságra való tekintettel a lap és tagdíjakat július 1-étől kezdődőleg évi 300 koronára emelték.

A vakok tanáraival való egyesülés kérdésénél leszögeztettek mindazok a szempontok, amelyek az együttes munka azonnali megkezdését köteleességgé teszik. Herodek Károly igazgató emelkedett hozzászólása után egyesületünk kebelében lelkesen üdvözölték a vakoknál működő kartársainkat képviselőik személyében.

A siketnémák tankötelezettségének törvénytervezetét általánosan elfogadta a közgyűlés, és utasította a választmányt, hogy azt részletesen is letárgyalva és a vakok tankötelezettségére vonatkozó hasonló törvénytervezet elkészítése után ezzel együtt juttassa illetékes helyre.

Az indítványok során a titkár ismertette Puha Lászlónak a június 11-iki választmány által elfogadott indítványát, hogy Szabó Imre róm. kath. hitoktató, aki franciából lefordította „De l'Épée: A siketnémák oktatás-rendszeres jelek útján” című művét és azt az egyesületnek adományozta, hogy immár a harmadik fordítás révén véste be nevét könyvészetünk emléktáblájába, választassék meg egyesületünk tiszteletbeli tagjává. A közgyűlés egyhangú lelkes határozattal tiszteletbeli taggá választotta Szabó Imre róm. kath. hitoktatót, aki meghatott szavakban mondott köszönetet a közgyűlésnek a nem várt figyelemért és elismerésért.

Palatinus Károlynak a státüssérelmek orvoslására vonatkozó indítványát a közgyűlés elfogadta és utasította a választmányt, hogy a Kansz ilyen irányú törekvését egy beadványával támogassa.

A tisztújítás kapcsán: Elnök: Borbély Sándor, alelnök: Herodek Károly, titkár: Puha László, szerkesztő: dr. Bárzi Gusztáv, pénztáros: Vatter Ferenc, jegyző: Keményffi Károly, kiadóhivatali főnök: Pirovits Jenő, könyvkiadóvállalati igazgató: Schuhmann Adolf.

Rangsorunk.*)

VI. f. o. 1. Berkes János Budapest.

VII. f. o. 1. Borbély Sándor Vác, 2. Herodek Károly Budapest, 3. Klis Lajos Budapest, 4. Klinda Kálmán Kaposvár, 5. Nagy Péter Budapest, 6. Klug Péter Szeged, 7. Mlínkó István Eger, 8. Válek János Vác, 9. Török Sándor Szeged, 10. Éltes Mátyás Budapest, 11. Völker József Sopron, 12. Schannen Péter Budapest, 13. Markovich Árpád Debrecen, 14. Káplán Gyula Budapest, 15. Hobler Rezső Sopron, 16. Kirschenheuter Ferenc Budapest, 17. Skultéty Lajos Budapest, 18. Schnellbaeh Ferenc Kaposvár, 19. Deschensky Ferenc Budapest, 20. Kegler Ferenc Budapest, 21. Szabados Ödön Szeged, 22. Horváth Pál Kaposvár, 23. Szabady Géza Budapest, 24. Nécsey János Szeged, 25. Kondra Mihály Vác, 26. Vatter Ferenc Vác, 27. Hövnyes Antal Vác, 28. Istenes Károly Budapest.

VIII. f. o. 1. Séra Lajos Budapest, 2. Ehling Jakab Ujpest, 3. Tar József Debrecen, 4. Palatinus N. Károly Debrecen, 5. Rédiger Károly Budapest, 6. Sándor Lajos Budapest, 7. Erdélyi József Eger, 8. Plichta Béla Szeged, 9. Piroska Károly Debrecen, 10. Vissy János Vác, 11. Halenkovics Fanny Budapest, 12. Volkóber

*) Magán-összeállítás alapján.

János Budapest, 13. Záborszky Árpád Vác, 14. Lázár Pál Budapest, 15. Török Sándor Szeged, 16. Puha László Budapest, 17. Ábrahám János Szeged, 18. Karway Árpád Budapest, 19. Derbész Bertalan Budapest, 20. Schreiner Ferenc Budapest, 21. Zemkó Péter Budapest, 22. Pirovits Jenő Budapest, 23. Tóth Zoltán Budapest, 24. Szentgyörgyi Gusztáv Vác, 25. Láng István Szeged, 26. Schulmann Adolf Budapest, 27. Winkler Sándor Vác, 28. Hribik L. Aladár Kaposvár, 29. Vas János Sopron, 30. Krupa Pál Vác, 31. Varsányi Ferenc Eger, 32. Györgyffy Ákos Vác, 33. Frey József Budapest, 34. Michels Fülöp Budapest, 35. Simon József Budapest, 36. Szabó Károly Budapest.

IX. f. o. 1. Iván József Ujpest, 2. Csák Sándor Sopron, 3. Schnitzl Gusztáv Szeged, 4. Mayer András Vác, 5. Rieger György Kaposvár, 6. Faragó Géza Budapest, 7. Schäffer Máttyás Vác, 8. Tóth Árpád Debrecen, 9. Juhász Zoltán Eger, 10. Pető Ferenc Budapest, 11. Sturm József Eger, 12. Fiedler Lajos Budapest, 13. Lett József Kecskemét, 14. Wayán Ferenc Sopron, 15. Tamás István Debrecen, 16. Varga Béla Debrecen, 17. Desehenszky Nándor Budapest, 18. Joó Sándor Szombathely, 19. Sz. Szabó László Debrecen, 20. Hochrán Lajos Budapest, 21. Berindez István Budapest, 22. Horváth Attiláné Budapest, 23. Góts Ottó Budapest, 24. Takács Gyula Sopron, 25. Kún Ernő Sopron, 26. Gábor Lajos Szeged, 27. Dankó István Eger, 28. Szabó Géza Eger, 29. Jávör Gyula Debrecen, 30. Vollmann János Ujpest, 31. Zengő Péter Szeged, 32. Milassin Gyula Szeged, 33. Katona Géza Kecskemét, 34. Molnár Antal Debrecen, 35. Jónás A. Jenő Kecskemét, 36. Maar János Sopron, 37. Mayer Dezső Szeged, 38. Kunsch Ferenc Debrecen, 39. Szép József Vác, 40. Ungermann József Budapest, 41. Supka Károly Kecskemét, 42. Fizary Bódog Budapest.

X. f. o. 1. Vas István Kecskemét, 2. Kádas György Békésgyula, 3. Zsemberi József Vác, 4. Zsembay Ferenc Vác, 5. Pongrácz Mihály Vác, 6. Solymos Sándor Eger, 7. Gyovay D. József Szeged, 8. Konrád György Budapest, 9. Zsenaty Dezső Kispeszt, 10. Lengyel Gyula Budapest, 11. dr. Bérczi Gusztáv Budapest, 12. Füzessi Árpád Budapest, 13. Bessenyei Elemér Budapest, 14. Hajdu Lajos Budapest, 15. Gogola Aladár Vác, 16. Z. Kiss János Budapest, 17. Gerstner Ödön Vác, 18. Faragó Béla Sopron, 19. Császárné Báthory Margit Budapest, 20. Begidsáné Zahler Ida Budapest, 21. Kárpáti Ottó Budapest, 22. Némethy Kázmér Debrecen, 23. Gáspár Árpád Kecskemét, 24. Kákonyi Sándor Szeged, 25. László Géza Sopron, 26. Leopold Rezső Eger, 27. Hribikné Schröder Gizella Kaposvár, 28. Molnár Béla Szeged, 29. Berényi Ferenc Budapest, 30. Haberstroh József Budapest, 31. Fizáryné Tichy M. Budapest, 32. Schnell János Budapest, 33. Gyurszky Ernő Budapest, 34. Magyar László Budapest, 35. Révész Kálmán Budapest, 36. Galdy Andor Kiskunhalas, 37. Baranyay Géza Erzsébetfalva, 38. Gresz József Szeged, 39. Szaucsek István Budapest, 40. Meixner Máttyás Sopron, 41. Keményffy Károly Budapest, 42. Bernáth István Budapest, 43. Greisinger István Budapest.

XI. f. o. 1. Vajda Lajos Budapest.

Allami tanítók. 1. Fedor Lajos Vác, 2. Bertók I. Andor Kispeszt, 3. Pánczél Imre Budapest.

Státuson kívüli állami tanítók. 1. Demecs József Budapest, 2. Krieger György Ujpest, 3. Lusztig Jenő Kiskunhalas.

Tiszteletdíjas tanítók. 1. Tüninger János Budapest, 2. Horváth Frigyes Budapest, 3. Szlavkovszky Endre Budapest.

Szerkesztői üzenet: Szeptembertől 1 ívnyi terjedelemben jelenik meg lapunk.

Kiadó és laptulajdonos: **a Siketnéma-intézeti Tanárok Orsz. Egyesülete.**

Kiadóhivatal: **Budapest, VIII. ker., Festetich-utca 3. szám.**